

**שימוש במידע שהופק מניסויי השואה – היתכן?
מבוסס על מאמרו של הרב י. ד. בלייד
הרב מואיז נבון**

Dr. Henry K Beecher, Harvard Medical School, New England Journal of Medicine, 1966
[While suppression of the data would result in a specific and **localised loss** of information,] this loss, it seems, would be less important than the far reaching **moral loss** to medicine if the data were to be published.

Dr. John Hayward, Biology Professor, Victoria University, Vancouver, Canada
I don't want to have to use the Nazi data, but there is no other and will be no other in an ethical world. I've rationalized it a bit. But not to use it would be equally bad.

Abraham H. Foxman, National Director of the Anti-Defamation League.
I think it goes to legitimizing the evil done. I think the findings are tainted by the horror and misery.

Dr. Thomas Murray, Director, Center for Biomedical Ethics, Case Western Reserve U.
[Because the Egyptians used slave labor] does that mean we should never gaze at the pyramids?

~ נימוק א ~

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף כה עמוד א-ב
... אמר רבי יוחנן: בכל מתרפאין, חוץ מעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים. ...

רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ה הלכה ו
כענין שאמרו באונסין כך אמרו בחלאים, כיצד? מי שחלה ונטה למות ואמרו הרופאים שרפואתו בדבר פלוני מאיסורין שבתורה עושין, ומתרפאין בכל איסורין שבתורה במקום סכנה חוץ מעבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכת דמים שאפילו במקום סכנה אין מתרפאין בהן, ואם עבר ונתרפא עונשין אותו בית דין עונש הראוי לו.

רב בלייד, דף 223
מקרה היפותטי: רופא יהודי במחנה ריכוז מצווה לבצע ניסוי על גופות עם תכונות ספציפיות
מקרה א – האנשים **יהרגו** ע"י סלקציה לפי התכונות
מקרה ב – האנשים כבר **נהרגו** ויבחר לפי התכונות

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נו עמוד א
תנו רבנן: ששה דברים עשה חזקיה המלך, על שלשה הודו לו ועל שלשה לא הודו לו. גירר עצמות אביו על מטה של חבלים - והודו לו, כיתת נחש הנחשת - והודו לו, גנו ספר רפואות - והודו לו. ועל שלשה לא הודו לו: קיצץ דלתות של היכל ושיגרן למלך אשור - ולא הודו לו, סתם מי גיחון העליון - ולא הודו לו, עיבר ניסן בניסן - ולא הודו לו.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת פסחים פרק ד משנה י
... "ספר רפואות": היה ספר שהיה בו סדר רפואות במה שאין מן הדין להתרפות בו, כגון מה שמדמין בעלי "הטלסמאת" שאם עושין "טלסם" [קמיע] בסדר מסוים מועיל לחולי פלוני וכיוצא בזה מדברים האסורים. ומחברו לא חברו אלא על דרך הלימוד בטבעי המציאות לא כדי להשתמש במשהו ממה שנכלל בו, וזה מותר כמו שיתבאר לך שדברים שהזהיר ה' מלעשותם מותר ללמדם ולדעת אותם, כי ה' אמר לא תלמד לעשות ובא בקבלה אבל אתה למד להבין ולהורות. וכאשר קלקלו בני אדם ונתרפאו בו גנוזו....

R. Bleich, Contemporary Halakhic Problems, Vol. VI, p.224
Similarly, while lives may not be sacrificed in order to achieve a cure or to preserve a life, that principle does not serve to bar **investigation** of the manner in which the homicide was committed or to forbid an anatomical **examination** of the organs of the victim in order to discover potentially life-saving information.

~ נימוק ב ~

ר' משולם רות, שו"ת קול מבשר, א' 58

[חזן, בטקס לזכר חללי השואה, היה משתמש בחבל תליה מהמחנות כ"גרטל" בתפילת הטקס]

שו"ת שאילת יעבץ חלק ב סימן קנח

שאלת סייף שהרגו בו אדם. אם ראוי לעשות ממנו סכין לשחיטה. תשובה: ... חושש אני בבשר שנשחט בסכין זו משום איסור הנאה. שכן בהרוגי ב"ד שנו חכמים: סייף שנהרג בו נקבר עמו. ביחוד אם דן בו ישראל (מה גם דודאי שלא כדין הרגו) פשיטא דיש לחוש. ונ"ל שדינו כדין סכין של משמשי אלילים (דלקמן ס"י. ושם מקומו) דאסור לשחוט בה מסוכנת. הוא הדין בזה. יעב"ץ.

רמב"ם הלכות סנהדרין פרק טו הלכה ט

אין תולין על אילן המחובר לקרקע אלא על התלוש כדי שלא יהא מחוסר קציצה, שהעץ שנתלה עליו נקבר עמו שלא יהא לו זכרון רע ויאמרו זה העץ שנתלה עליו פלוני, וכן האבן שנסקל בה והסייף שנהרג בו הנהרג והסודרין שחונקין בהן הכל נקברין בתפישת הנהרג אבל לא בקבר עצמו.

R. Bleich, p. 226-7: ... it is not the Rambam's general practice to incorporate **rationale** ... hence the rationale [here] forms an integral part of the ruling. Rambam ... may well have been of the opinion that these artifacts are not at all *asur be-hana'ab*... However, even if it is granted that an *issur hana'ab* is attendant upon the implements of execution ... such a provision of Halakhah is **not at all germane** with regard to the question under consideration... [For,] while it may be forbidden to utilize such objects for purposes of deriving information, nevertheless, if the information is obtained in violation of this prohibition, the information does not itself become *asur be-hana'ab*; [and] may be utilized for any beneficial purpose.

~ נימוק ג ~

שו"ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה) סימן שלו

... נתערר מעלתו עמ"ש בנב"י תנינא חי"ד סי' ר"י עיינתי שם הנה לכאורה הו"מ לאסור בפשיטות מטעם מת ישראל אסור בהנאה מן התורה ... לפי הס"ד של השואל ההוא בנב"י הוה זה פקוח נפש שילמדו הרופאים ללמוד ממנו שורש המכה היא כדי שידעו להזהר ולהמציא תרופה בכיוצא בו ואם כן אפילו יהיה שאסור בהנאה מ"מ הא מתרפאים באיסור הנאה ע"כ האריך הגאון זצ"ל שאין זה בכלל הצלת נפשות כיון שאין חולה לפנינו הצריך לזה...

R. Bleich, p. 231: Nevertheless, the controversy concerning a prohibition attendant upon visual examination of a cadaver is **not germane** to the issue of utilization of scientific data yielded by immoral experimentation. ... Although [the issue of whether a medical student can examine a corpse] is a matter of controversy, no rabbinic authority has ruled that such knowledge, once acquired, cannot be utilized for a beneficial purpose.

תלמוד בבלי מסכת בכורות דף מה עמוד א

[באו ושאלו את רבי ישמעאל: כמה אברים יש באדם? אמר להם: רמ"ח (הוספה של "חברותא"!) א"ר יהודה אמר שמואל: מעשה בתלמידיו של ר' ישמעאל ששלקו זונה אחת שנתחייבה שריפה למלך, בדקו ומצאו בה מאתים וחמשים ושנים [אברים], אמר להם: שמא באשה בדקתם, שהוסיף לה הכתוב שני צירים ושני דלתות.

חברותא - הערות בכורות דף מה עמוד א הערה (36)

בספר בן יהודע כתב: נראה שגזירת מלך היתה שגזר עליהם שהם ישלקו אותה, ולפי דרכם רצו ללמוד דבר לענין הלכה, שמנו את האברים שלה.

תלמוד בבלי מסכת נדה דף ל עמוד ב

תניא, רבי ישמעאל אומר: טימא וטיהר בזכר, וטימא וטיהר בנקבה, מה כשטימא וטיהר בזכר - יצירתו כיוצא בו [מ' יום], אף כשטימא וטיהר בנקבה - יצירתה כיוצא בה [פ' יום]; אמרו לו: אין למדין יצירה מטומאה. אמרו לו לר' ישמעאל: מעשה בקליאופטרא מלכת אלכסנדרוס שנתחייבו שפחותיה הריגה למלכות, ובדקו ומצאו זה וזה למ"א [יום]! ... [אמר ר"י אולי נקבה קדים ואיעבור ארבעין יומין קמי זכר. ורבנן - סמא דנפצא אשקינהו ...

R. Bleich, p. 233

Any and all measures must be utilized for purposes of preserving life unless there exists clear evidence predicated upon Talmudic sources indicating some measure must be abjured.

~ עידוד לעתיד ~

R. Bleich, p. 234-5

Use of data derived from unethical experimentation, it is argued, involves prospective complicity in sending the wrong message to future scientists. Paradoxically, it is precisely because the Nazi experimentation... was so bestial that the citation of data yielded by those studies will not serve as an impetus for the repetition of those horrendous practices. Nor is the refusal to cite those results likely to serve as a deterrent to a diabolically inclined madman.

Citing Nazi 'Research': To Do So Without Condemnation Is Not Defensible, The Scientist, Jan. 1989

What is certainly morally unacceptable is to cite Nazi data without any comment or qualification. To do so hides these evil acts in the cloak of legitimate scientific inquiry, as the Nazis tried to do.

~ סיכום ~

R. Bleich, p. 233

This does not mean that one cannot empathize with those who decry the use of data derived from Nazi experimentation. Such reactions are intuitive and emotional... Nevertheless, the postulates of Halakhah are by no means always identical with intuitive reactions.

... It may well be true that, in terms of human sensibilities, the atrocities of the Nazis should be so abhorrent that, left to our own inclinations, we should not consider using such data for even the most exemplary purposes. Nevertheless, Halakhah teaches that, difficult though it may be, when confronted with a matter of *pikuach nefesh*, those inclinations must be set transcended because "my Father in Heaven has so decreed."

ת.נ.צ.ב.ה